

JACINT SALVADÓ

H O M E N A J E

(1892 - 1983)

Agraïments

Mme. Marcelle Salvadó
Mr. Roch Salvadó
Sr. Basilio Muro
Sra. Mª Lluïsa Borràs
Sr. Martí Rom

OLA DALAU

Exposició:
22 novembre - 31 desembre 1994

Inauguració:
Dimarts dia 22 a les 19 h.

Jacint Salvadó

Salvadó és un d'aquells personatges ja mítics, membre encara vivent d'una generació que ens és propera i, alhora, misteriosa. Exiliat després de la guerra civil, és injustament desconegut a la seva terra. Paradoxalment aquest pintor català, abans que a Barcelona, ha estat descobert a Madrid - on ha fet dues exposicions, el 1973 i el 1975, a la galeria Juana Mordó - i a Alacant - també el 1975, a la galeria Itàlia, - sempre amb un gran èxit de públic i de crítica.

Vaig conèixer a Jacint Salvadó a París pel març de 1973. La seva personalitat, extravertida i juvenil malgrat l'edat, fou una magnífica introducció a una obra tan personal com la seva.

Fer un anàlisi referencial de l'obra de Salvadó és difícil i quasi esdevé inútil. Ell, partint de colors, formes i volums, elabora una poètica pròpia, que evoluciona dins una abstracció sense concessions. Aquesta anàlisi, però, se'ns fa necessària per a explicar-ne la fenomenologia.

Salvadó nasqué a Mont-roig del Camp el 1892. Estudià pintura a Llotja, a Marsella i a París. De molt jove viatjà a peu per tota la península recollint experiències que influïren a la seva obra. Connectà amb el món artístic de Barcelona, on feu la seva primera exposició el 1921 a la Sala Dalmau. Anà a París per primer cop el 1919, i s'hi instal·là poc després. El 1923 va conèixer André Derain i treballà un any amb ell. A Barcelona s'havia dedicat més que res al fresc, i el contacte amb París va obrir-li tot un nou camp de possibilitats. La influència del fauisme de Derain i la seva amistat amb Waldemar Georges el van fer evolucionar cap a l'expressionisme alemany, al qual va conferir una reminiscència mediterrània de gran força expressiva. El 1925 conegué Picasso i fou el model del cèlebre *Arlequí* que hi ha al Museu d'Art Modern de París. Al costat de Picasso s'introduí en el cubisme, que modificà la seva pintura expressionista. En aquesta època es donà a conèixer per tot Europa, especialment a París, on exposava constantment; de 1924 a 1927 va fer-ho al Salon des Tuileries, de 1925 a 1928 al Salon d'Automne, i de 1925 a 1960, sense gaires interrupcions, al Salon des Indépendants. El 1925 fa una exposició col·lectiva a la Galerie Bing, i els anys 1927, 1928 i 1929 n'hi fa d'individuals. Fou en aquests anys que Wilhelm Uhde i Georges Charensol van dir que era un dels pintors més importants de la seva generació. L'amistat i el profund contacte amb Pau Gargallo, Juli González, Juan Gris, Braque i Picasso marcaren la decidida evolució de Salvadó cap al cubisme, que ja és palesa els darrers anys vint i s'allarga durant els primers anys trenta. Aquests anys va tornar a viure a Catalunya, a Mont-roig i a Barcelona. Poc abans de començar la guerra se'n tornà a París, on va exposar durant tots els anys trenta a la galeria Worms-Billiet, i després, cercant el paisatge mediterrani, s'instal·là al Castellet, vora de Toló.

El 1936, Salvadó pinta la seva primera tela abstracta, camí que mai més no abandonarà. A la seva obra d'aquests anys hi ha una clara influència del Kandinski contemporani, que es remet a les formes geomètriques i al càlcul precís. També el seu amic Hans Arp té un paper important en aquesta evolució: com ell, com tots els concrets, Salvadó no vol reproduir, copiar la natura, sinó produir. S'adsciu al moviment concret i conrea el constructivisme. És aleshores quan es pot parlar d'un paral·lelisme bastant marcat entre Salvadó i Herbin, cap de les files de l'abstracció - creació, com apuntava el crític madrileny Moreno Galván, però aquesta semblança és més palesa com a actitud que en allò que pertoca a la realització. Treballant ja de ple l'abstracció geomètrica, la recerca de Salvadó segueix el mateix camí que la d'Otto Freundlich, recerca d'un contingut universal dins la forma abstracta. Tots dos es plantegen la diferència fonamental entre art i realitat, i aquest plantejament ha mantingut Salvadó, sempre en el més pur concret. L'any 1939 se'n va a viure a Zuric, i exposa per tot Suïssa. Allí coneix Max Bill i Pesnet, i amb ells crea un cercle artístic a Zuric. Després de la guerra mundial, tornà a París.

Els anys cinquanta, Salvadó fou un dels primers pintors a conrear l'informalisme, de tendència cromàtica, dins una línia similar a la de Jacques Germain, el qual més endavant va evolucionar cap al taixisme. Amb tot, no va deixar mai l'abstracció geomètrica, i el 1956 n'arribà a la formulació definitiva dins el constructivisme. En aquesta darrera etapa, però també a l'època anterior, hi ha a la seva obra dues tendències molt marcades: una alternança constant entre una geometria que redueix la forma abstracta a un fenomen bàsicament òptic de colors vius i contrastats, en una línia que es podria considerar com un precedent directe de Vassarely, i, d'una altra banda, un constructivisme molt més volumètric, immers dins el buit de la tela, establint-hi una reflexió profunda que de vegades recorda les escultures i els espais de Kurt Schwitters, company seu al moviment concret.

...

Fragment de l'article de Bernat Hervas «Jacint Salvadó» publicat a la Revista SERRA D'OR del mes d'agost 1977. Barcelona.

...

Allò que sorprendrà més a molts lectors catalans és de saber que ell és el model dels tres arlequins de Picasso datats del 1923, un dels quals, el més conegut de tots, és el que el Govern Francès penjà, com a homenatge a Picasso en ocasió de complir aquest els noranta anys, durant unes setmanes, en el lloc de La Gioconda (Museu del Louvre) i que pot contemplar-se actualment en el Beaubourg. Sí, aquest *Arlequí* és Jacint Salvadó, que en aquell moment tenia trenta-dos anys.

...

Jacint Salvadó és un home d'una gran afabilitat i d'una gran bonhomia, amb molt de coratge i el somriure sempre a punt. Quan Picasso li preguntà què volia com a paga per haver-li servit de model, Salvadó, no sense un bon sentit de l'humor, li demanà *Els tres músics*, del 1921, actualment al Museu d'Art Modern de Nova York. En aquesta tria, Salvadó es definia ell mateix: els plans amb els quals està construïda la gran tela de Picasso són, dins l'obra d'aquest, allò que tal volta està conceptualment més a la vora d'algunes obres del primer. Finalment, Picasso digué a Salvadó que li portés tres obres i les hi adquirí. En el llegat de Picasso ha d'haver-hi, per tant, aquestes tres pintures de Salvadó,...

Fragment de l'article de Josep Palau i Fabra «Jacint Salvadó» publicat en un Extraordinari de L'AVENÇ dedicat a Picasso (1981). Barcelona.

...

Sa première exposition date de 1921, à la galerie Dalmau à Barcelone. Ensuite il participa à d'autres expositions (groupées et particulières) en France et à l'étranger. C'est en 1924 qu'il fit la connaissance de Waldemar Georges, qui marqua le départ de son oeuvre. Vers 1925-1927 Wilhelm Uhde et George Charensol déclaraient qu'il était un des meilleurs peintres de sa génération. Et la Galerie Bing, notamment, lui ouvrit ses portes où, sous contrat, il fit plusieurs expositions particulières de 1924 à 1930.

...

L'abstraction géométrique a reçu ses lettres de noblesse, à côté souvent de réalisations froides et lourdes. Une longue carrière trop discrète a conduit Salvadó à en renouveler le genre, à lui donner un contenu original et d'une grandeur non encore atteinte de beauté plastique et d'émotion humaine.

Fragment de l'article «Le peintre Salvadó vient d'exposer à Paris ses dernières oeuvres» publicat a VAR MATIN, 5 de Juliol 1972, Toulon.

(1)

(2)

(3)

- (1) Salvadó a St. Cyrles les Seques (1921)
- (2) Salvadó al 1930
- (3) A dalt a la dreta Salvadó, al mig Anita la seva primera dona, i uns amics (Le Castellet 1928)

...

Jacinto Salvadó est l'un des plus exigeants serviteurs de cet art de synthèse et de clarté qui l'apparente, par filiation naturelle, au néo-plasticisme. Une singulière force morale lui a permis de développer -dans une solitude volontaire- une oeuvre inspirée, tournée vers l'épure, soulevée par une évidente joie de peindre.

Aventure intérieure, à l'abri de tout accident extérieur, elle éclate d'une débordante énergie, mais toujours contrôlée par la pensée. Des sphères et des triangles, des losanges et des rectangles, élaborés avec un souci constant de minutie dans l'exécution, s'y chevauchent ou s'y interpénètrent mus par des rythmes sonores. La précision du graphisme accompagne la sobriété des assemblages.

La couleur -et son rôle ici est primordial- définit les structures du tableau en savantes oppositions. Parfois feutrée, mais le plus souvent rayonnante elle exalte ces espaces compartimentés en déroulant un chromatisme violent aux aplats tendus et contrastés.

Il faut voir dans cette syntaxe dépouillée, parcourue d'une lumière crue, la ferme volonté de nouer un dialogue avec les formes essentielles. Sans désordre, en termes simples et directs. Par une écriture efficace, sans complaisance de style. S'y font jour la mesure et le rationalisme nécessaires à l'équilibre interne d'une démarche qui a une existence autonome et marie la tradition humaniste méditerranéenne à l'esprit contemporain.

...

Fragment del text de Gérard Xuriguera. 1977.París

...

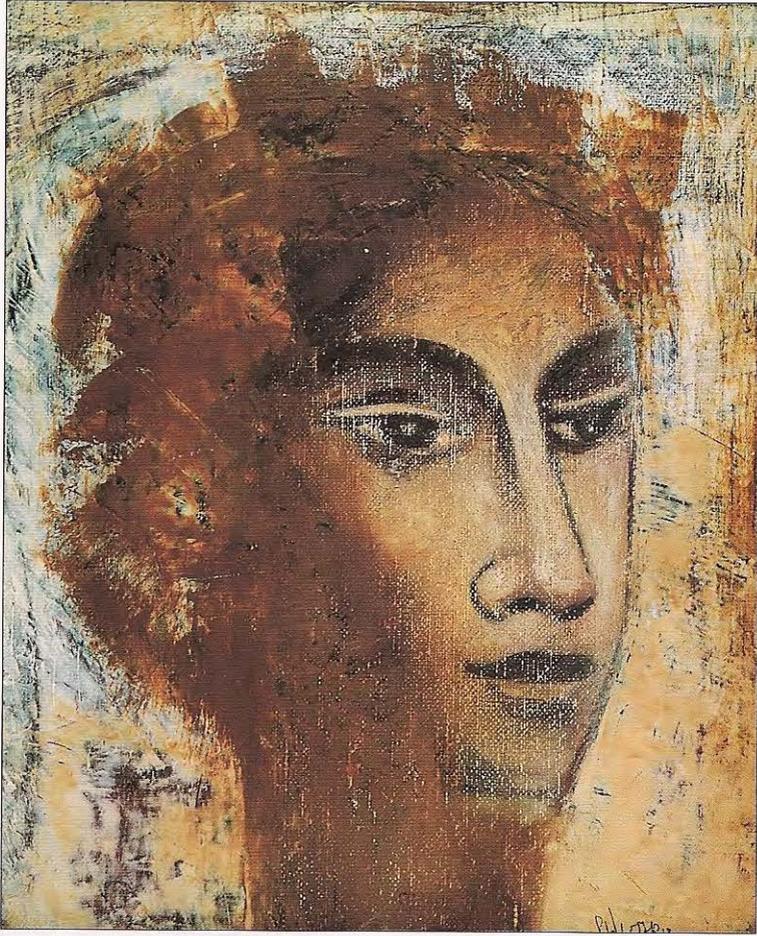
Desde el punto de vista de sus obras , hay que marcar en primer lugar que se produce en ella una ruptura radical entre dos conceptos de pintura, entre un realismo expresionista extrañamente germánico y también un realismo algo brutal al modo de Permeke que en los años cuarenta se convierte en una pintura que se mueve en la órbita del neoplasticismo y a la que dedicaría con pasión extraordinaria , el resto de su vida. Si se observa de cerca, si se estudia con cierta profundidad la pintura de Salvadó, no parece la ruptura tan radical y por supuesto en absoluto peregrina o azarosa. Había en su realismo tan geoméricamente estructurado, la semilla de los planteamientos radicales posteriores.

Quizás lo más característico y a la vez insólito en el panorama de la pintura neoplasticista y afín, es el empleo que del color hizo Salvadó. Lo trató con una exaltación sin precedentes por lo que se distinguía de modo notabilísimo de la tradición de la pintura constructivista, de la Bauhaus y por supuesto de Max Bill al que tanto decía admirar.

...

Incluido con frecuencia en ese cajón de sastre llamado «Escuela de París» cometió un pecado que raramente perdonan aquellos que viven pendientes de los avatares del gusto y de la moda: fue siempre fiel a si mismo y a la pintura. Su obra apunta a los valores y elementos esenciales del arte como son la forma y la estructura, el ritmo y el color, a la vez que rechazó el modelado o cualquier atisbo de claroscuro, y por supuesto, toda anécdota , para proponer en cambio con toda entereza y contundencia , un silencio y una meditación , una reflexión profunda sobre la verdadera esencia del arte.

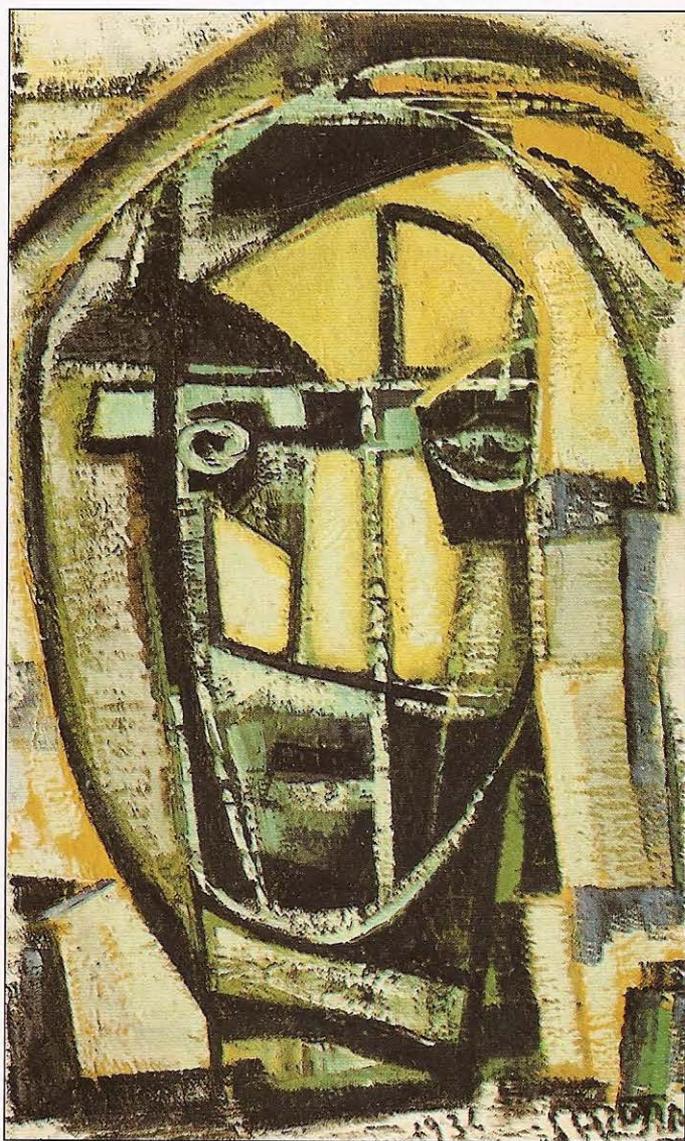
Fragment de l'article de Mª Lluïsa Borràs «Centenario de Jacint Salvadó. Un imperdonable olvido», publicat a la Revista BELLAS ARTES n^o6, año II.(1994). Madrid.

"Tête"
Óli sobre tela, 27 x 22 cm (1930)

"Portrait de femme"
Oli sobre fusta, 61 x 47 cm (1954)

"Femme"
Oli sobre tela, 61 x 38 cm. (1932)

"Composition"
Oli/paper maroufle sobre tela, 39 x 54 cm. (1959)

"Composition"
Oli/paper maroufle sobre tela, 42 x 57 cm (1961)

...

Salvadó se ciñe - como Herbin - a un geometrismo sin efecto óptico perturbador. << Como Herbin >>, he dicho. Y efectivamente , como ese maestro, con el cual , sin embargo , no tiene ninguna dependencia estilística, debió trabajar como en solitario en los años dominados por el surrealismo, manteniendo con muy pocos iluminados la llama de la abstracción geométrica. Y luego, cuando se legalizó la posibilidad de la abstracción, tuvo que mantenerse, además, frente al vendaval del aformalismo , o simplemente frente a las actitudes expresionistas.

Salvadó es uno de esos ejemplos de fidelidad a unos principios mantenidos por encima de los avatares de tiempos y de modas.

...

El otro día , cuando fui a ver su exposición, no estaba él en la sala. Juana Mordó me dijo que valía la pena conocer al personaje, y me incitó a volver dentro de un rato. Volví. Jacinto Salvadó es un hombre que mantiene un estilo cordial en la conversación, de esos que ya se van perdiendo. Uno recuerda en ese personaje a los personajes de que nos hablan las memorias de los hombres del 98. Sabe hablar y, sobre todo, sabe recordar.

...

Fragment de l'article de Jose María Moreno Galván «Salvadó. Galería Juana Mordó. Madrid» publicat a la Revista TRIUNFO, 6 d'Octubre 1973, Madrid.

D'esquerra a dreta: Juana Mordó, Salvadó i Simone Heller a la galeria Juana Mordó de Madrid (1981)

...

Il aura bientôt quatre-vingt-dix ans. Il a été l'ami, le familier de Derain et Picasso pour lesquels il a posé en costume d'arlequin. Sa première exposition personnelle, à Barcelone, remonte à 1921; venu de sa Catalogne à Paris, dès 1924, il en a connu toutes les années folles, éblouissantes et créatrices de l'entre-deux-guerres, s'y est plongé avec délice et passion dans l'enivrante confusion des jours et des nuits...Et aujourd'hui, comme jadis ou naguère, avec la même foi et le même enthousiasme, dans son modeste atelier au coeur du vieux Marais, il poursuit son oeuvre qui ne finit jamais.

...

De ses yeux d'un bleu délavé, couleur de ciel, Jacinto Salvadó jette un regard serein sur tant de toiles accumulées. La <<vérité absolue>>, est-ce bien son problème ou n'est-ce pas plutôt, comme il le dit lui-même, son souci de rigueur, <<cette rigueur française qui oblige à un contrôle permanent. Votre cartésianisme a su brider mon lyrisme naturel et m'a donné horreur du laisser-aller...Pour en arriver là, comme l'a dit Poussin, *je n'ai rien négligé!*>>

La beauté pure de l'abstraction géométrique. L'intelligence et la raison. La beauté calme et froide qui, lentement, s'anime et se réchauffe sous le regard insistant qui cherche à la comprendre et l'appriivoiser. Le contact se fait. Il n'est pas de beauté qui résiste à l'oeil inquisiteur. Elle devient désirable.

Fragment de l'article de Pierre Brisset «Salvadó» publicat a L'OEIL, abril 1982, París.

Salvadó al seu estudi de la rue St. Paul a Paris (1977)

Foto: Eva Rotgold

"Composition géométrique"
Acrílico sobre tela, 92 x 73 cm. (1978)

JACINT SALVADÓ

Neix a Mont-roig (Tarragona) el 17 d'octubre de 1892. Estudia a les Escoles de Belles Arts de Barcelona, Marsella i París. Es trasllada molt jove a França, on estableix la seva residència. El 27 d'Agost de 1983 mor a Castellet (Marsella).

Exposicions individuals

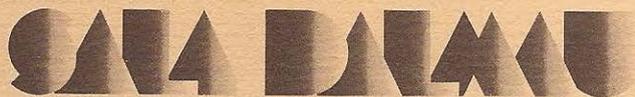
- 1921 Galeries Dalmau, Barcelona.
- 1927 Galerie Bing, París.
- 1929 Galerie Bing, París.
- 1931 Galerie Worms-Billiet, París.
- 1936 Galerie Worms-Billiet, París.
- 1944 Galerie Eaux-Vives, Zurich.
- 1948 Galerie «La Gentilhommière» , París.
- 1956 Galerie Simone Heller, París.
- 1960 Galerie Saint-Honoré, París.
- 1961 Galerie Saint-Luc, París.
Realització de vidrieres i ceràmiques a l'església de la Forclaze en Haut-Savoie França (arquitecte Maurice Novarina).
- 1968 Chateaufallon, Toulon.
- 1971 Galerie Simone Heller , París.
- 1972 Galerie Simone Heller , París.
- 1973 Galeria Juana Mordó, Madrid.
- 1974 Galerie Simone Heller , París.
- 1975 Galeria Italia, Alacant.
- 1976 Galeria Juana Mordó, Madrid.
- 1977 Maison des Jeunes et de la Culture, Les Hauts de Belleville, París.
Galerie Simone Heller, París.
Galeria Joan de Serrallonga, Barcelona.
Galerie Raph, París.
- 1978 Galerie Carmen Martínez, París.
Galerie Raph, París.
- 1978/79 Galeria Valle Orti, Valencia.
- 1979 Galerie Raph, París.
- 1981/82 Galeria Juana Mordó , Madrid.
- 1982 Galerie Heyraud-Bresson, París.
Centre Culturel Pierre Bayle, Besançon.
Sala Goya, Zaragoza.
- 1983 Galerie S.Francisco , Lisboa.
- 1994 Exposició Homenatge, Sala Dalmau. Barcelona

Exposicions col·lectives

- 1924/27 Salon des Tuileries, París.
1925/27 Salon d'Automne, París.
Galerie Bing, París.
1926/60 Salon des Independants, París.
1936 Salon des Artistes Espagnols , Jeu-de-Paume, París.
1945 Musée de Berne. Berna
1948/56 Salon des Realités Nouvelles, París.
1953 Salon d'Art Abstrait de Cannes.
Salon d'Art Abstrait de Aix-en-Provence.
1957 Biennale de Menton.
1959/60 Salon Comparaison, París.
1962 Dublín, Irlanda.
1968 Galerie le Navire, Villefranche sur Mer.
1976 «30 Peintres Espagnols» Galerie Suillerot, París.
1978 Galería Italia, Alicante.
FIAC 1978, París.
1980 Galerie Venissieux, Lyon.
1981-82 «Art Catalan Contemporain», Centre Culturel Pierre Bayle,
Besançon.
1982 FIAC, París.
«Art Catalan Contemporain», Bourdeaux.
Salon «Realites Nouvelles» , París.
«Tendances de la Peinture Abstrait Contemporain», Centre
Culturel de la Villedieu, St Quentin en Yvelines.
1983 «Les Tendances de l'Art Abstrait Contemporain» , St
Nazaire.
1985 «Art Construit» Espace Belleville, París.
1987 «Peintres Espagnols de París, Petits Maîtres, Grandes
Artistes» Galerie Actis Casa Belle, París.
1991 «Selección de artistas S.XX» Sala Diaz&Arnau, Madrid.
1994 «Escuela de París» Sala Dalmau, Barcelona.

Salvadó al seu estudi, Paris 1978

Consell de Cent, 349 (08007-Barcelona) Tel. 215 45 92 Fax 487 85 03